

KPSS2024

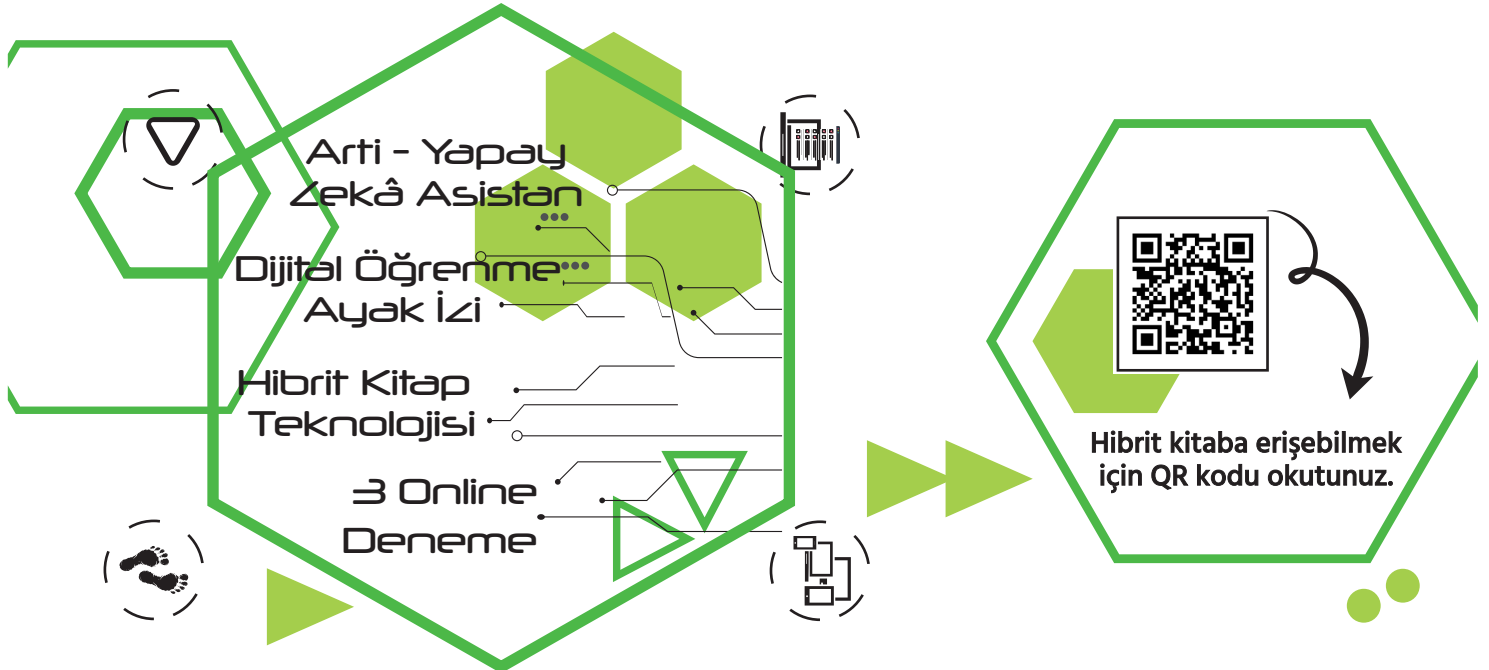
GENEL YETENEK - GENEL KÜLTÜR

KONU ANLATIMLI MODÜLER SET

COĞRAFYA

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

Komisyon

KPSS Genel Yetenek Genel Kültür Coğrafya Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6890-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

39. Baskı: Temmuz 2023 Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Berna Ardiç Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: 0 312 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Adaylar;

Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS), öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucunu alarak meslek hayatınıza adım atmanızı sağlayacak önemli bir aşamadır. Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönlerecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş Konu Anlatımlı Setimizi sizlere sunuyoruz.

Konu Anlatımlı Setimizin önemli bir parçasını **Coğrafya** kitabımız oluşturmaktadır. Kitabımızda konu anlatımları görsellerle, resimlerle ve haritalarla desteklenmiş ve kalıcı öğrenmeye hazır hâle getirilmiştir. Her bölümün sonunda tablolarla anlatılan özet bilgilerle konuların yeniden gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. Bölüm sonlarında “Çözümlü” ve “Cevaplı” testlere yer verilmiştir.

Kitabımızın baskı tarihinden sonra gerçekleşen herhangi bir değişiklik ya da sizlerden gelen geri bildirimler sonucunda yapılan bir düzenleme aşağıda verilen koda yüklenecek böylece kitabımız “Dinamik” bir şekilde tüm yıl boyunca yanınızda olacaktır. Ayrıca Arti-Yapay Zekâ teknolojisi ile bütün kiyaplarımıza artık cebinizden ve tabletinizden ulaşarak teknolojinin avantajlarından çalışmalarınızda da faydalanabileceksiniz.

Kitabın çalışmalarınızda yararlı olması temennisi ile, KPSS’de ve meslek hayatınızda başarılar dileriz.

Pegem Akademi

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/2024gygk-cografya-ka-guncelleme.pdf>

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

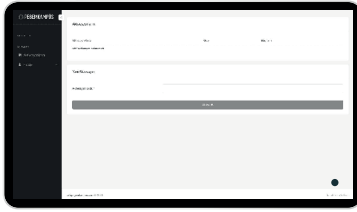
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılırlarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

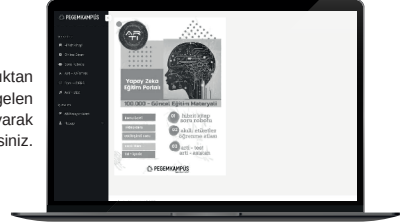

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Türkiye'nin Coğrafi Konumu

Mutlak Konum	1
Özel Tarihlerde Türkiye	5
Türkiye'nin Mutlak Konumu ve Sonuçları	7
Türkiye'nin Göreceli Konumu ve Sonuçları	9
Türkiye'nin Jeopolitiği.....	12
Özet	14
Çözümlü Test.....	15
Cevaplı Test	22

2. Bölüm

Türkiye'nin Yer Şekilleri

Türkiye'deki Yer Şekillerinin Genel Özellikleri	25
Fiziki Haritalar	25
Türkiye'nin Jeolojik Geçmişi	26
Türkiye'nin Şekillenmesinde Etkili Olan İç Kuvvetler	27
Türkiye'nin Platoları ve Ovaları	31
Türkiye'de Dış Kuvvetlerin Oluşturduğu Yer Şekilleri....	33
Türkiye'nin Kıyı Tipleri.....	42
Türkiye'de Toprak Oluşumu ve Tipleri	43
Türkiye'nin Su Varlığı	46
Türkiye'de Doğal Afetler	52
Özet	59
Çözümlü Test.....	62
Cevaplı Test	68

3. Bölüm

Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü

Türkiye'nin İklimi.....	71
Türkiye'de Sıcaklık	71
Türkiye'de Basınç ve Rüzgârlar.....	74
Türkiye'de Nemlilik ve Yağış	76
Türkiye'de İklim Tipleri.....	79
Türkiye'nin Bitki Örtüsü	81
Türkiye'nin İklim Tipleri ve Bitki Örtüsü	86
Özet	87
Çözümlü Test.....	88
Cevaplı Test	96

4. Bölüm

Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme

Türkiye'nin Nüfus Özellikleri	101
Türkiye'de Nüfusun Dağılışı ve Nüfus Yoğunluğu.....	103
Türkiye'nin Nüfusu ve Nüfus Sayımları.....	107
Türkiye'nin Nüfus Politikaları	107
Türkiye'de Nüfus Projeksiyonları: Türkiye	
Nüfusunun Geleceği	108
Türkiye'de Göçler	108
Türkiye'de Yerleşme	111
Türkiye'de Mesken Tipleri	116
Özet	117
Çözümlü Test.....	118
Cevaplı Test	124

5. Bölüm

Türkiye’de Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık

Anadolu Uygarlıkları.....	127
Türkiye’de Arazi Kullanımı	128
Türkiye Ekonomisinin Sektörel Dağılımı	129
Türkiye Ekonomisini Etkileyen Faktörler.....	130
Türkiye’de Tarım	131
Türkiye’de Hayvancılık.....	145
Türkiye’de Ormancılık.....	150
Özet	152
Çözümlü Test.....	153
Cevaplı Test	159

6. Bölüm

Türkiye’de Madenler, Enerji Kaynakları ve Sanayi

Türkiye’de Madenler.....	165
Türkiye’de Enerji Kaynakları	174
Türkiye’de Sanayi.....	179
Özet	184
Çözümlü Test.....	186
Cevaplı Test	194

7. Bölüm

Türkiye’de Ulaşım, Ticaret ve Turizm

Türkiye’de Ulaşım.....	197
Türkiye’de Ticaret.....	205
Türkiye’de Turizm	208
Türkiye’nin 2023 Turizm Stratejisi.....	212
Türkiye’nin Millî Parkları.....	214
Türkiye’de Şehirler ve Özellikleri.....	221
Çözümlü Test.....	224
Cevaplı Test	231

8. Bölüm

Türkiye’de Bölge Sınıflandırması

Türkiye’de Bölge Sınıflandırması	235
Türkiye’nin Bölgesel Kalkınma Projeleri	237
Cevaplı Test	241

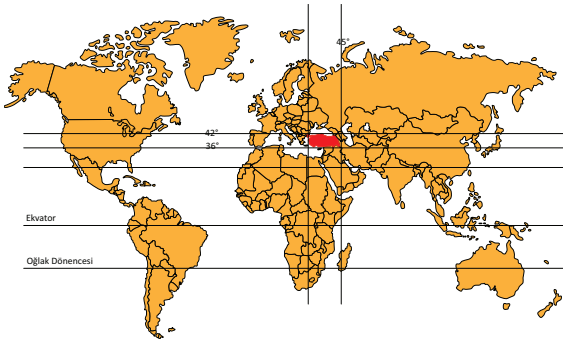
TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

Bir bölgenin Dünya üzerindeki yerine **coğrafi konum** denir. İki şekilde ifade edilir:

MUTLAK KONUM

Dünya üzerindeki herhangi bir yerin başlangıç paraleli olan “**Ekvator**”a ve başlangıç meridyeni olan “**Greenwich**”e uzaklığının derece cinsinden ifadesine “**Mutlak Konum**” denir.

Türkiye, 36 - 42 Kuzey Paralelleri ile 26 - 45 Doğu Meridyenleri arasında yer almaktadır.

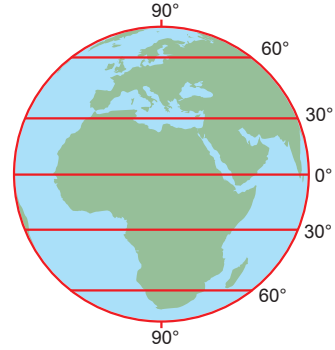
Not

Türkiye'den geçen en uzun paralel dairesi 36° K (Hatay'dan geçer.)'dir.
Türkiye'den geçen en kısa paralel dairesi 42° K (Sinop'tan geçer.)'dir.

Paraleller

Ekvator'a ve birbirine 1° aralıklarla çizilen hayali çemberlere **paralel** denir.

Paralellerin başlıca özellikleri şunlardır:

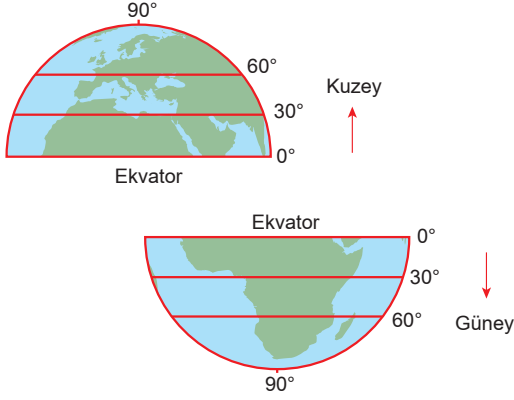

- Başlangıç paraleli ve en uzun paralel dairesi Ekvator'dur.

Not

Türkiye'nin en kuzeyi ile en güneyi arasında 666 km'lik kuş uçuşu uzaklık bulunmaktadır.
 $42^\circ - 36^\circ = 6^\circ \times 111 = 666 \text{ km}$

- Ekvator'dan kutuplara doğru boyları kısalır. Kutuplarda nokta hâlini alır.
- Ekvator, kutup noktalarına eşit uzaklıkta olan ve Dünya'yı iki eşit yarımküreye ayıran en büyük paraleldir.
- Ekvator'un kuzeyindeki alanlara Kuzey Yarımküre, güneyindeki alanlara Güney Yarımküre denir.

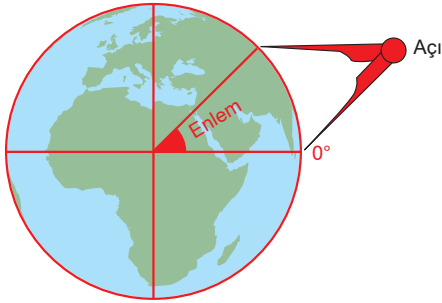

- 90 tane Kuzey Yarım Küre'de, 90 tane Güney Yarım Küre'de olmak üzere toplam 180 tane paralel bulunur. Paraleller birer derece aralıklarla çizilmiştir.
- Aynı boylam üzerinde iki paralel arası kuş uçuşu uzaklık dünyanın her yerinde 111 km'dir.

Not

Paralel ile enlem birbirine benzeyen ifadelerdir. Enlem bir noktanın Ekvator'a uzaklığının açısı (derece, dakika, saniye) cinsinden ifadesidir. Enlem, bir yerdeki sıcaklığı, bitki örtüsünü, nüfus ve yerleşmeyi etkiler.

Enlem: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın Ekvator'a olan uzaklığının açısı (derece, dakika, saniye) cinsinden ifadesidir.

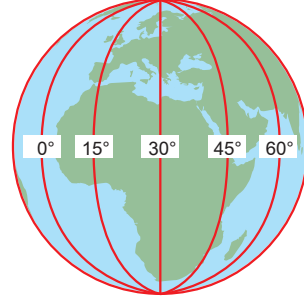

Meridyenler

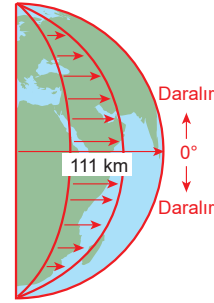
Bir kutup noktasından diğer kutup noktasına 1° aralıklarla çizilen hayali yarım dairelere **meridyen** denir.

Meridyenlerin başlıca özellikleri şunlardır:

Ülkemizde aynı meridyen yayı üzerinde yer alan kentlerin başlangıç meridyenine olan kuş uçuşu uzaklıkları eşit değildir. Başlangıç meridyeni ile yerel saat farkları eşittir.

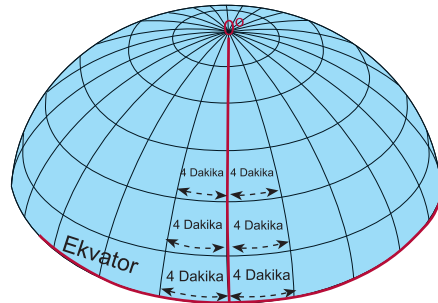
- Başlangıç meridyeni olarak İngiltere'nin Greenwich kasabasından geçen meridyen kabul edilmiştir (1884 yılında Uluslararası Meridyen Konferansı).
- Meridyenlerin boyları birbirine eşittir.
- Meridyenler yarım dairedir.
- Aralarındaki kuş uçuşu uzaklık yalnızca Ekvator'da 111 km'dir. Bu mesafe kutuplara doğru gidildikçe daralır.

Not

- Ardışık iki meridyen arası mesafenin en dar olduğu il Sinop'tur.
- Ardışık iki meridyen arası mesafenin en geniş olduğu il Hatay'dır.

- Ardışık iki meridyen arası, güney-kuzey yönünde Dünya'nın her yerinde mesafe olarak değişse de süre olarak her yerde 4 dakikadır.

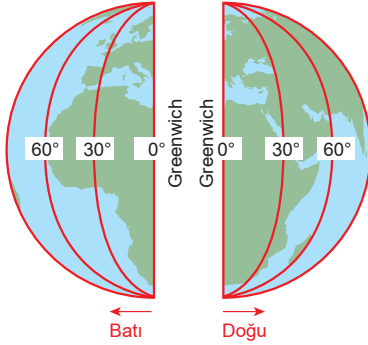

- Başlangıç meridyeninin doğusunda kalan alanlara Doğu Yarım Küre (180° meridyenine kadar), batısında kalan alanlara Batı Yarım Küre denir.

- Meridyenler 180 tane doğuda, 180 tane batıda olmak üzere toplam 360 tanedir.

Not

Türkiye'nin herhangi iki ilinden geçen meridyen uzunlukları birbirine eşittir.

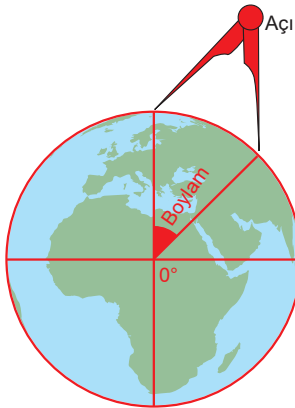

- Meridyenler birer derece aralıklarla çizilmişlerdir.

Not

Meridyen ile boylam birbirine benzeyen ifadelerdir. Boylam bir noktanın başlangıç meridyenine uzaklığının açı cinsinden ifadesidir.

Boylam: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın başlangıç meridyenine olan uzaklığının açı cinsinden ifadesidir.

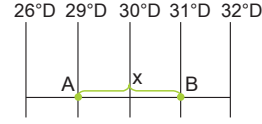
Yerel saat: Dünya üzerindeki herhangi bir yerin Güneş'in ufuk düzlemindeki konumuna göre belirlenen saatidir (Dinen kullanırız: namaz, sahur, iftar saatleri)

Not

Aynı boylam üzerindeki noktalarda yerel saatler yıl boyunca aynıdır.

Yerel Saat Hesaplamaları

- Verilen iki merkez arasındaki boylam farkı bulunur. (Aynı yarım kürede yer alıyorsa D-D, B-B çıkarılır. Farklı yarım kürede yer alıyorsa D+B, B+D toplanır.)

$$B - A = x \text{ (Boylam farkı)}$$

- Verilen iki merkez arasında bulunan boylam farkı iki meridyen arasındaki sabit zaman aralığı olan 4 dakika ile çarpılır ve iki merkez arasındaki yerel saat farkı bulunur.

$$x \cdot 4 = \text{Yerel saat farkı}$$

- Dünya batıdan-doğuya doğru döndüğü için doğuda Güneş erken doğar, erken batar, dolayısıyla doğunun yerel saati daima ileridir.
- Yerel saati istenen merkez daha doğuda ise, verilen saate bulunan yerel saat farkı eklenir.

$$B'nin \text{ yerel saati} = A'nın \text{ yerel saati} + (x \cdot 4)$$

- Yerel saati istenen merkez daha batıda ise, verilen saatten bulunan yerel saat farkı çıkarılır.

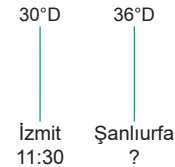
$$A'nın \text{ yerel saati} = B'nin \text{ yerel saati} - (x \cdot 4)$$

Not

Dünya üzerindeki bir nokta (Boylam) Güneş'in tam karşısına geldiği anda o noktada yerel saat 12:00'dir, öğle vaktidir, Güneş ışınları gün içerisinde en büyük açıyla düşer ve gölge boyu gün içerisinde en kısa hâlini alır.

ÖRNEK

30° Doğu Boylamı'nda yer alan İzmit'te yerel saat 11:30 iken aynı anda 36° Doğu Boylamı'nda bulunan Şanlıurfa'da yerel saat kaçtır?

$$36^\circ - 30^\circ = 6^\circ = \text{(Boylam farkı)}$$

$$\rightarrow 6^\circ \times 4' = 24' = \text{(Yerel saat farkı)}$$

$$11.30 + 24' = 11.54 \text{ (Şanlıurfa'nın yerel saati)}$$

Şanlıurfa İzmit'e göre doğuda olduğu için toplama yapılır.

